

Irma Ratiani

Introduction

1. Brief Preface

1.1. აღტაცება და სირთულეები

სასიხარულო ინფორმაცია იმის თაობაზე, რომ შედარებითი ლიტერატურის საერთაშორისო ასოციაციის (AILC/ICLA) XXIII მსოფლიო კონგრესის ჩატარების ადგილად თბილისი შეირჩა, 2019 წელს მივიღეთ. ამ ცნობამ საქართველოს შედარებითი ლიტერატურის ასოციაციის (GCLA) წევრების დიდი აღფრთოვანება გამოიწვია; პოზიტიური განწყობა მალე მოედო ფართო ლიტერატურულ და აკადემიურ წრეებს საქართველოში; თუმცა, პირველი ემოციების შემდეგ, გაჩნდა გარკვეული ეჭვები: შევძლებთ თუ არა ასეთი მასშტაბური ღონისძიების მოწყობას? შევძლებთ თუ არა შესაბამისი სამთავრობო უწყებების მხარდაჭერის მოპოვებას? გვაქვს თუ არა საკმარისი ადამიანური და ინფრასტრუქტურული რესურსი? ყველაზე მეტად ეროვნული ორგანიზაციის გამოცდილება გვაფიქრებდა: შედარებითი ლიტერატურის ქართული ასოციაცია ხომ მხოლოდ 2008 წელს დაარსდა (პროფესორ მანფრედ შმელინგის მხარდაჭერით), როდესაც ქვეყანა საბჭოთა მენტალიტეტისა და ცხოვრების წესის დაძლევის იწყებდა... მაგრამ, არსებული პრობლემები, სამწუხაროდ, უფრო დიდი გამოწვევით გადაიფარა – კოვიდ-19-ის პანდემიით, რომელმაც მთელი მსოფლიო მოიცვა და უზარმაზარი ზიანი მიაყენა ქვეყნებსა და ხალხებს. იმედი გვქონდა, რომ პანდემია მალე დამარცხდებოდა, მაგრამ მან გაცილებით მეტხანს გასტანა, რამაც გვაიძულა გადაგვეხედა კონგრესის ტრადიციული ფორმატისათვის, კერძოდ კი, დავფიქრებულებიყავით კონგრესში მონაწილეობის ალტერნატიულ ფორმებზე. 2022 წლის დასაწყისში, გამწვავებულ პანდემიას თან დაერთო რუსეთის მიერ უკრაინაში გაჩაღებული სამხედრო მოქმედებები, რამაც გაამწვავა

პოლიტიკური ვითარება რეგიონში და კონგრესს უსაფრთხოების პრობლემებიც შეუქმნა. შედეგად, მიღებულ იქნა მტკიცე გადაწყვეტილება, რომ თბილისში AILC/ICLA კონგრესი ჰიბრიდულ ფორმატში ჩატარდებოდა, რაც იმას ნიშნავდა, რომ შედარებითი ლიტერატურის ქართული ასოციაციისა და მისი პარტნიორი ორგანიზაციის – შოთა რუსთველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის გუნდს უნდა ეზრუნა კონგრესის სამი განსხვავებული ფორმატის სრულყოფაზე: ფიზიკურ, ჰიბრიდულ და სრულად ონლაინ მონაწილეობაზე. მიუხედავად იმისა, რომ პანდემია და პოლიტიკური პრობლემები სრულად ფარავდა კონგრესის მოსამზადებელ პერიოდს, ორგანიზატორებს მხედველობიდან არ უნდა გამორჩენოდათ კონგრესის ჩასატარებლად საჭირო პრაქტიკული ამოცანების გადაჭრა, როგორებიცაა შესაბამისი ფინანსური, ინფრასტრუქტურული და ადამიანური რესურსების მობილიზება. ერთ-ერთი მნიშვნელოვან ასპექტს, ცხადია, კონგრესის მასალების გამოქვეყნების ორგანიზება წარმოადგენდა. ამ თვალსაზრისით, ფასდაუდებელია ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მხარდაჭერა, რომელმაც გამოთქვა მზადყოფნა, რომ კონგრესის მასალების გამოქვეყნებაზე თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა იზრუნებდა. ვინაიდან კონგრესის მასალების ბეჭდვის პროცესი, გამოცემის ყველა პროცედურის გათვალისწინებით, ხანგრძლივ დროს მოითხოვდა, მონაწილეთა გარკვეულმა ნაწილმა გადაწყვიტა, რომ მოხსენებები ცალკე თემატური კრებულების სახით გამოეყვეყნებინა. იგივე გადაწყვეტილება მიიღო ე.წ. მომავალი თაობის (Next Gen) სესიის ხელმძღვანელმა, პროფესორმა უილიამ სპურლინმა. საბოლოოდ, შედარებითი ლიტერატურის საერთაშორისო ასოციაციის (AILC/ICLA) XXIII მსოფლიო კონგრესის შრომებში გამოსაქვეყნებლად შერჩეულმა მასალებმა გაიარა შესაბამისი რეცენზირება და, საბოლოოდ, ოთხ ტომად გაერთიანდა. კონგრესის ფორმატიდან გამომდინარე, მასალების გამოცემა ელექტრონულია, თუმცა გადაწყდა ბიბლიოთეკებისა და სასწავლო-აკადემიური ცენტრებისთვის მცირე ტირაჟის ჩამო-

ბეჭდვა. ვიმედოვნებ, რომ კონგრესის მასალები სრულყოფილად გადმოსცემს თბილისში გამართული ამ დაუვიწყარი ღონისძიების მასშტაბსა და მრავალფეროვნებას.

1.2. Joy and difficulties

We received the joyful news that the XXIII World Congress of the AILC/ICLA would be held in Tbilisi, Georgia, in 2019, which immensely excited the members of the Georgian Comparative Literature Association (GCLA). The positive emotional mood soon spread to the wider literary and academic circles of Georgia. However, after the initial excitement, some doubts arose: will we be able to organize such a large-scale event? Would we be able to find support from the relevant government agencies? Do we have sufficient human and infrastructural resources? What made us think most was experience: after all, the Georgian Comparative Literature Association was founded only in 2008 (with the support and encouragement of Professor Manfred Schmeling), when the country was just beginning to overcome the Soviet mentality and way of life... However, unfortunately, the existing problems were soon exacerbated by the Covid-19 pandemic, which swept the world and caused enormous damage. We had hoped that the pandemic would be defeated soon, but it lasted much longer, forcing us to reconsider the traditional format of the Congress: in particular, consider alternative forms of participation in Congress. In early 2022, the pandemic problem was aggravated by the military actions unleashed by Russia in Ukraine, that exacerbated the political situation in the region and generated security problems for the Congress. Consequently, a firm decision was made that the AILC/ICLA Congress in Tbilisi would be held in a hybrid format, which meant that the team of Georgian Comparative Literature Association in partnership with Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature had to take care of working out three different formats of the congress: in person, hybrid and fully online participation. Although the pande-

mic and political problems completely covered the preparatory period for the Congress, the organizers should not lose sight of the practical tasks necessary for holding the Congress, such as mobilization of appropriate financial, infrastructural and human resources. One of the important aspects was the organization of the publication of the Congress proceedings. From this point of view, the support of Iv. Javakhishvili Tbilisi State University, which expressed its readiness for the Tbilisi University Press to undertake the publication of the congress materials, is invaluable. Since the printing process of the Congress proceedings, taking into account all the publishing procedures, would take a certain amount of time, number of participants decided to publish their articles in the form of separate thematic collections. The head of Next-Gen session, Professor William Spurlin, made the same decision. Finally, the materials selected for publication in the XXIII AILC/ICLA Congress Proceedings underwent the appropriate review and were eventually combined into four volumes. Due to the format of the Congress, the publication of proceedings is electronic, however, it was decided to print a small circulation for libraries and educational-academic centers. I hope that the proceedings of the Congress will convey the scale and diversity of this fabulous event held in Tbilisi.

1.3. Joie et difficultés

Nous avons reçu la joyeuse nouvelle que le XXIIIe Congrès mondial de l'AILC/ICLA se tiendrait à Tbilissi, en Géorgie, en 2019, ce qui a extrêmement enthousiasmé les membres de l'Association géorgienne de littérature comparée (GCLA). L'ambiance positive s'est rapidement propagée à l'ensemble des cercles littéraires et universitaires de Géorgie. Cependant, après l'excitation initiale, certains doutes sont apparus: serons-nous en mesure d'organiser un événement d'une telle ampleur? Serons-nous en mesure d'obtenir le soutien des agences gouvernementales compétentes? Disposons-nous de ressources humaines et infrastructurelles suffisantes? Ce qui nous a

le plus fait réfléchir, c'est l'expérience: après tout, l'Association géorgienne de littérature comparée n'a été fondée qu'en 2008 (avec le soutien et les encouragements du professeur Manfred Schmeling), alors que le pays commençait tout juste à se défaire de la mentalité et du mode de vie soviétiques... Malheureusement, les problèmes existants ont rapidement été exacerbés par la pandémie de Covid-19, qui a balayé le monde et causé d'énormes dégâts. Nous espérions que la pandémie serait bientôt vaincue, mais elle a duré beaucoup plus longtemps, ce qui nous a obligés à reconsidérer le format traditionnel du Congrès: en particulier, envisager des formes alternatives de participation au Congrès. Au début de l'année 2022, le problème de la pandémie a été aggravé par les actions militaires déclenchées par la Russie en Ukraine, qui ont exacerbé la situation politique dans la région et généré des problèmes de sécurité pour le congrès. Par conséquent, il a été décidé que le congrès AILC/ICLA de Tbilissi se tiendrait dans un format hybride, ce qui signifie que l'équipe de l'Association géorgienne de littérature comparée, en partenariat avec l'Institut de littérature géorgienne Shota Rustaveli, a dû élaborer trois formats différents pour le congrès: une participation en personne, une participation hybride et une participation entièrement en ligne. Bien que la pandémie et les problèmes politiques aient entièrement couvert la période de préparation du congrès, les organisateurs ne doivent pas perdre de vue les tâches pratiques nécessaires à la tenue du congrès, telles que la mobilisation des ressources financières, infrastructurelles et humaines appropriées. L'un des aspects importants était l'organisation de la publication des actes du congrès. De ce point de vue, le soutien d'Iv. Javakhishvili, qui s'est déclarée prête à ce que les Presses universitaires de Tbilissi se chargent de la publication des documents du congrès, est inestimable. Étant donné que le processus d'impression des actes du congrès, compte tenu de toutes les procédures de publication, prendrait un certain temps, un certain nombre de participants ont décidé de publier leurs articles sous la forme de collections thématiques distinctes. Le responsable de la session Next-gen, le professeur William Spurlin, a pris la même décision. Enfin, les documents

sélectionnés pour être publiés dans les actes du XXIIIe Congrès AILC/ICLA ont fait l'objet d'un examen approprié et ont finalement été regroupés en quatre volumes. En raison du format du congrès, la publication des actes est électronique, mais il a été décidé d'imprimer un petit tirage pour les bibliothèques et les centres éducatifs et universitaires. J'espère que les actes du congrès rendront compte de l'ampleur et de la diversité de ce fabuleux événement qui s'est tenu à Tbilissi.

2. The theme and the essence of the Congress

After Seoul (2010), Paris (2013), Vienna (2016), Macau (2019), the ICLA, for the first time, held its triennial Congress in Caucasia, in Georgia, at the intersection of Eastern Europe and Western Asia. The ICLA's regular Congress once again allowed all comparatists in the world, working in many fields of Comparative Literature and from different perspectives, to get together, interact and exchange ideas. The theme of the XXIII World Congress of the AILC/ICLA was the following: *Re-Imagining Literatures of the World: Global and Local, Mainstreams and Margins*.

In proposing the theme of the Congress, we were guided by the interests of Georgian literature and the interests of the literatures of all those small countries whose writing has a long history, but today, for various reasons, is in a marginal position. What is the fate of these literatures in the conditions of contemporary global capitalism? How important is their role and place on the world literary map?

The world literary community today lives in a period of minimization of frontiers, when the

concepts of geographical distance or proximity acquire an all but conditional meaning, while the "World Literature" and the "World Literary Process" appear to us as the most urgent and frequently quoted terms. Interrelation of different literary systems and styles has taken the shape of the central problem of various scho-

larly debates: at authoritative gatherings of scholars, issues of World Literature and National Literatures, Literary Canon and National Canons are discussed under permanent regime, different opinions – more or less extreme and moderate – are demonstrated.

If we pass under review the developmental history of literary discourse from the Early Classical period to present-day literary thought, we shall become convinced that it constantly changes its attitude to the concept of “frontier”. But, the dynamic trend of this line is unequivocal expansion. The frontiers of literary communication expand not only at the level of basic aesthetic principles but at that of individual textual structures as well, such as plot, subject, composition, etc. This trend of literary development finds perfect reflection on the methodological plane. Theoretical conceptualization of a “literary frontiers” differs at various stages of the development of literature, obviously determined by the specificity of the current literary process, but, since Plato and Aristotle until the 20th century, it is also focused on the expansion of the vision.

In 20th century this tendency has been resulted in a kind of an inter-disciplinary and multi-interpretative space, and the methods developed within it quickly spread at the level of various national literatures. The methodological regulation of this process became the prerogative of comparative studies. The activation of the comparative method eventuated in the rapprochement of national literatures, while during the current process of globalization it provoked the already urgent question whether literature has national frontiers and if it does, then how it works alongside the international literary process.

Comparative studies or comparative literary criticism itself has no frontiers per se, it acts under condition of observation of the boundaries of national literatures, which do exist yet – rather conceptual than visual, but essentially important. National literature retains its own individuality while it retains its memory. Comparative literary criticism reflects this involved process with maximum precision, moving freely within the boundaries of national characteristics and beyond its boundaries. It creates the possibilities of

mutual communication and integration of different national cultures and literatures, merely on condition of preserving cultural identity. Exactly in case of sharing the latter explanation, it is admissible to assert that cultures and literatures active worldwide do not at all represent self-sufficient systems, but an intellectual area, open to interventions and influences.

Accordingly, if universal literature creates the specimens, standards, canon, which are shared and absorbed by national literature, *vice versa* – each valuable model of national literature supplements and enriches by its originality the universal standard, and under the modern capitalist conditions imports its production. For national literatures being on the marginal positions it is very important to be original, not to be lost and mixed in the whirlpool of major literary magnates and very often they succeed in achieving this goal. In such cases the asymmetry of the world literary system is only graphic, not substantive.

Georgian national literature and Georgian literary studies is also a part of this common movement. Georgian literature is a small, but not a minority literature; it cannot dictate rules or cannot control the world literary space, but throughout its fifteen-centuries-old history it was eager to be at the center of the global, important, influential literary processes and reflect these processes with the invariable awareness of its inner dignity, using correctly its initial primary concept, historical and geographical dynamics and inter-system relationships.

We are extremely grateful to the AILC/ICLA that supported the proposed theme. The AILC/ICLA is a carrier of the idea that every national literature is remarkable, deserves attention and makes a significant contribution to the development process of world literature. We believe that the world literary map will not be complete without considering these literatures.

2.1. კონგრესის თემა და შინაარსი

სეულის (2010 წ.), პარიზის (2013 წ.), ვენის (2016 წ.), მაკაუს (2019 წ.) შემდეგ შედარებითი ლიტერატურის საერთაშორისო ასოციაციის (ICLA) კონგრესი პირველად გაიმართა კავკასიაში, საქართველოში, აღმოსავლეთ ევროპისა და დასავლეთ აზიის გადაკვეთაზე. ICLA-ს რეგულარულმა კონგრესმა (რომელიც ყოველ სამ წელიწადში იმართება) კიდევ ერთხელ მისცა საშუალება მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებში და შედარებითი ლიტერატურის სხვადასხვა სფეროებში მოღვაწე ლიტერატურათმცოდნეებს, რათა შეკრებილიყვნენ, მოესმინათ ერთმანეთისთვის, გაემართათ დიალოგი, გაეცვალათ აზრები. შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობის რიგით XXIII მსოფლიო კონგრესის თემა იყო: *მსოფლიო ლიტერატურის გადააზრება: გლობალური და ლოკალური, წამყვანი და მარგინალური*.

კონგრესის თემის შეთავაზებისას ვიხელმძღვანელებთ ქართული ლიტერატურის ინტერესებით, აგრეთვე, ყველა იმ პატარა ქვეყნის ინტერესებით, რომელთაც კულტურისა და მწერლობის დიდი ისტორია აქვთ, მაგრამ დღეს, სხვადასხვა მიზეზის გამო, მარგინალურ პოზიციაზე იმყოფებიან. როგორია ამ ლიტერატურათა ბედი თანამედროვე გლობალური კაპიტალიზმის პირობებში? რამდენად მნიშვნელოვანია მათი როლი და ადგილი მსოფლიო ლიტერატურულ რუკაზე?

მსოფლიო ლიტერატურული საზოგადოება დღეს საზღვრების მინიმიაზაციის ეპოქაში ცხოვრობს, როდესაც გეოგრაფიული მანძილის ან სიახლოვის ცნებები პირობით მნიშვნელობას იძენს, ხოლო „მსოფლიო ლიტერატურა“ და „მსოფლიო ლიტერატურული პროცესი“ ყველაზე აქტუალურ და ხშირად ციტირებულ ტერმინებად გვევლინება. სხვადასხვა ლიტერატურული სისტემისა და სტილის ურთიერთმიმართება სამეცნიერო თავყრილობების ცენტრალური თემად იქცა: მეცნიერთა ავტორიტეტულ შეკრებებზე მუდმივ რეჟიმში განიხილება მსოფლიო ლიტერატურისა და ეროვნული ლიტერატურების, უნივერსალური ლიტერატურული კანონისა და

ნაციონალური კანონების საკითხები. თავს იჩენს განსხვავებული მოსაზრებები – მეტად ან ნაკლებად ექსტრემალური.

თუ გადავხედავთ ლიტერატურული დისკურსის განვითარების ისტორიას ადრეული კლასიკური პერიოდიდან თანამედროვე ლიტერატურულ აზროვნებამდე, დავრწმუნდებით, რომ იგი მუდმივად იცვლის დამოკიდებულებას „საზღვრის“ ცნების მიმართ. მაგრამ, ამ ცვლილების დინამიკური ტენდენცია ცალსახა გაფართოებისკენაა მიმართული; ლიტერატურული კომუნიკაციის საზღვრები ფართოვდება არა მხოლოდ ძირითადი ესთეტიკური პრინციპების, არამედ ცალკეული ტექსტური სტრუქტურების დონეზეც, როგორცაა – სიუჟეტი, საგანი, კომპოზიცია და ა.შ. ლიტერატურის განვითარების ეს ტენდენცია სრულყოფილ ასახვას ჰპოვებს მეთოდოლოგიურ სიბრტყეზე. „ლიტერატურული საზღვრების“ თეორიული გააზრება განსხვავდება ლიტერატურის განვითარების სხვადასხვა ეტაპებზე, რაც აშკარად განპირობებულია მიმდინარე ლიტერატურული პროცესის სპეციფიკით, მაგრამ, პლატონისა და არისტოტელეს ეპოქიდან მე-20 საუკუნემდე, ისიც ხედვის გაფართოებაზეა ორიენტირებული.

მე-20 საუკუნეში ეს ტენდენცია ინტერდისციპლინარული და მულტიინტერპრეტაციული სივრცის შექმნით დაგვირგვინდა, რომლის წიაღში შემუშავებული მეთოდებიც სწრაფად გავრცელდა სხვადასხვა ეროვნული ლიტერატურის დონეზე. ამ პროცესის მეთოდოლოგიური რეგულირება შედარებითი კვლევების პრეროგატივა გახდა. შედარებითი მეთოდის გააქტიურებამ გამოიწვია ეროვნული ლიტერატურის დაახლოება, თუმცა, დღესდღეობით, მიმდინარე გლობალიზაციის ფონზე წამოჭრა სხვა აქტუალური შეკითხვაც: აქვს თუ არა ლიტერატურას ეროვნული საზღვრები და თუ აქვს, მაშინ როგორ მუშაობს „საზღვარი“ საერთაშორისო ლიტერატურული პროცესის პარალელურად?

შედარებით ლიტერატურათმცოდნეობას თავისთავად არ გააჩნია საზღვრები, ის მოქმედებს ნაციონალური ლიტერატურების საზღვრებზე დაკვირვების პირობით, რომლებიც დღეს უფრო კონცეპტუალურია, ვიდრე ვიზუალური, მაგრამ

არსებითად მნიშვნელოვანი. ყოველი ეროვნული ლიტერატურა მანამდე ინარჩუნებს საკუთარ ინდივიდუალობას, ვიდრე ინარჩუნებს მეხსიერებას. შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობა მაქსიმალური სიზუსტით ასახავს ამ პროცესს, ვინაიდან თავისუფლად მოძრაობს ეროვნული მახასიათებლების საზღვრებს შიგნით და გარეთ. შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობა ქმნის სხვადასხვა ეროვნული კულტურებისა და ლიტერატურების ურთიერთკომუნიკაციისა და ინტეგრაციის შესაძლებლობებს მათი კულტურული იდენტობის შენარჩუნების პირობით. სწორედ ამ უკანასკნელი პოზიციის გაზიარების შემთხვევაში დასაშვებია იმის მტკიცება, რომ მსოფლიოში მოქმედი კულტურები და ლიტერატურები სულაც არ წარმოადგენს თვითკმარ სისტემებს, არამედ ინტელექტუალურ სფეროს, რომელიც ღიაა ჩარევებისა და გავლენებისთვის.

შესაბამისად, თუ უნივერსალური ლიტერატურა ქმნის ნიმუშებს, სტანდარტებს, კანონს, რომელსაც იზიარებს და აირეკლავს ეროვნული ლიტერატურა, პირიქით – ყოველი ეროვნული ლიტერატურის ღირებული მოდელი თავისი ორიგინალობით ავსებს და ამდიდრებს უნივერსალურ სტანდარტს და, თანამედროვე კაპიტალისტურ პირობებში, შემოაქვს ის წარმოებაში. მარგინალურ პოზიციებზე მყოფი ეროვნული ლიტერატურებისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ იყონ ორიგინალურები, არ ჩაიკარგონ მსხვილი ლიტერატურული მაგნეტების ნაკადში და, არცთუ იშვიათად, ისინი ახერხებენ ამ მიზნის მიღწევას. ასეთ შემთხვევებში მსოფლიო ლიტერატურული სისტემის ასიმეტრია მხოლოდ გრაფიკულია და არა შინაარსობრივი.

ქართული ეროვნული ლიტერატურაცა და ქართული ლიტერატურათმცოდნეობაც ამ საერთო მოძრაობის ნაწილია. ქართული ლიტერატურა პატარა ქვეყნის ლიტერატურაა, მაგრამ ის არ არის მცირე ლიტერატურა; ის დღეს ვერ კარნახობს წესებს ან ვერ აკონტროლებს მსოფლიო ლიტერატურულ სივრცეს, მაგრამ თავისი თითქმის თექვსმეტსაუკუნოვანი ისტორიის მანძილზე მუდამ იყო და არის გლობალური, მნიშ-

ვნელოვანი, გავლენიანი ლიტერატურული პროცესების ეპიცენტრში და ახდენს მათ რეფლექსირებას შინაგანი ღირსების უცვლელი შეგრძნებით, თავისი პირველსაწყისი კონცეფციის, ისტორიული და გეოგრაფიული დინამიკისა და სისტემათაშორისი ურთიერთობების სწორად გამოყენების გზით.

ჩვენ უადრესად მადლობელნი ვართ შედარებითი ლიტერატურის საერთაშორისო ასოციაციისა, რომელმაც მხარი დაუჭირა შედარებითი ლიტერატურის ქართული ასოციაციის მიერ შეთავაზებულ თემას. ICLA ჭეშმარიტად გამტარებელია იმ პოლიტიკისა, რომლის თანახმადაც ყოველი ნაციონალური მწერლობა მოიაზრება, როგორც განსაკუთრებული და საინტერესო მოდელი, რომელიც იმსახურებს ყურადღებას და თავისი წვლილი შეაქვს მსოფლიო მწერლობის განვითარების საქმეში. ამ ლიტერატურების გარეშე ვერ იქნება სრულყოფილი მსოფლიო ლიტერატურული რუკა.

2.2. Le thème et l'essence du Congrès

Après Séoul (2010), Paris (2013), Vienne (2016), Macao (2019), l'ICLA organise pour la première fois son Congrès triennal dans le Caucase, en Géorgie, à l'intersection de l'Europe de l'Est et de l'Asie de l'Ouest. Le Congrès régulier de l'ICLA a une fois de plus permis à tous les comparatistes du monde, travaillant dans de nombreux domaines de la littérature comparée et dans des perspectives différentes, de se réunir, d'interagir et d'échanger des idées. Le thème du XXIIIe Congrès mondial de l'AILC/ICLA était le suivant: *Réimaginer les littératures du monde: Global et local, courants principaux et marginaux.*

En proposant le thème du congrès, nous avons été guidés par les intérêts de la littérature géorgienne et les intérêts des littératures de tous ces petits pays dont l'écriture a une longue histoire, mais qui se trouvent aujourd'hui, pour diverses raisons, dans une position marginale. Quel est le sort de ces littératures dans les conditions du capitalisme mondial contemporain ? Quelle est l'importance de leur rôle et de leur place sur la carte littéraire mondiale ?

La communauté littéraire mondiale vit aujourd'hui une période de minimisation des frontières, où les concepts de distance ou de proximité géographique acquièrent une importance croissante.

La communauté littéraire mondiale vit aujourd'hui une période de minimisation des frontières, où les concepts de distance géographique ou de proximité acquièrent une signification tout à fait conditionnelle, tandis que la «littérature mondiale» et le «processus littéraire mondial» nous apparaissent comme les termes les plus urgents et les plus fréquemment cités. L'interrelation des différents systèmes et styles littéraires a pris la forme d'un problème central dans divers débats scientifiques: lors de rassemblements d'érudits faisant autorité, les questions de la littérature mondiale et des littératures nationales, des lois littéraires et des lois nationales sont discutées en permanence, et différentes opinions – plus ou moins extrêmes et modérées – sont exprimées.

Si nous passons en revue l'histoire du développement du discours littéraire depuis la période classique jusqu'à la pensée littéraire actuelle, nous serons convaincus qu'il change constamment d'attitude à l'égard du concept de «frontière». Mais la tendance dynamique de cette ligne est sans équivoque l'expansion. Les frontières de la communication littéraire s'étendent non seulement au niveau des principes esthétiques de base, mais aussi au niveau des structures textuelles individuelles, telles que l'intrigue, le sujet, la composition, etc. Cette tendance du développement littéraire se reflète parfaitement sur le plan méthodologique. La conceptualisation théorique des « frontières littéraires » diffère selon les étapes du développement de la littérature, évidemment déterminée par la spécificité du processus littéraire en cours, mais, depuis Platon et Aristote jusqu'au 20e siècle, elle est également axée sur l'expansion de la vision.

Au XXe siècle, cette tendance s'est traduite par une sorte d'espace interdisciplinaire et multi-interprétatif, et les méthodes développées en son sein se sont rapidement répandues au niveau des différentes littératures nationales. La régulation méthodologique de ce processus est devenue la prérogative des études comparatives.

L'activation de la méthode comparative a abouti au rapprochement des littératures nationales, tandis qu'au cours du processus actuel de mondialisation, elle a suscité la question déjà urgente de savoir si la littérature a des frontières nationales et, dans l'affirmative, comment elle fonctionne parallèlement au processus littéraire international.

Les études comparatives ou la critique littéraire comparée n'ont pas de frontières en soi, elles agissent sous condition d'observation des frontières des littératures nationales, qui existent encore – plutôt conceptuelles que visuelles, mais essentiellement importantes. La littérature nationale conserve sa propre individualité tout en conservant sa mémoire. La critique littéraire comparée reflète ce processus avec une précision maximale, en se déplaçant librement à l'intérieur des frontières des caractéristiques nationales et au-delà de celles-ci. Elle crée des possibilités de communication mutuelle et d'intégration des différentes cultures et littératures nationales, à la seule condition de préserver l'identité culturelle. Si l'on partage cette dernière explication, on peut affirmer que les cultures et les littératures actives dans le monde entier ne représentent pas du tout des systèmes autosuffisants, mais un espace intellectuel ouvert aux interventions et aux influences.

En conséquence, si la littérature universelle crée les modèles, les normes, les lois, qui sont partagés et absorbés par la littérature nationale, vice versa – chaque modèle de valeur de la littérature nationale complète et enrichit par son originalité la norme universelle et, dans les conditions capitalistes modernes, importe sa production. Pour les littératures nationales qui occupent des positions marginales, il est très important d'être originales, de ne pas être perdues et mélangées dans le tourbillon des grands magnats de la littérature et très souvent, elles parviennent à atteindre cet objectif. Dans ce cas, l'asymétrie du système littéraire mondial n'est que graphique et non substantielle.

La littérature nationale géorgienne et les études littéraires géorgiennes font également partie de ce mouvement commun. La littérature géorgienne est une petite littérature, mais pas une littérature minoritaire; elle ne peut pas dicter des règles ou contrôler

l'espace littéraire mondial, mais tout au long de son histoire vieille de quinze siècles, elle était désireuse d'être au centre des processus littéraires mondiaux, importants et influents, et de refléter ces processus avec la conscience invariable de sa dignité intérieure, en utilisant correctement son concept primaire initial, la dynamique historique et géographique et les relations inter-systèmes.

Nous sommes extrêmement reconnaissants à l'AILC/ICLA qui a soutenu le thème proposé. L'AILC/ICLA est porteuse de l'idée que chaque littérature nationale est remarquable, mérite l'attention et apporte une contribution significative au processus de développement de la littérature mondiale. Nous pensons que la carte littéraire mondiale ne sera pas complète sans tenir compte de ces littératures.

3. Re-Imagining Literatures of the World: Global and Local, Mainstreams and Margins

A brief look at the progress of XXIII World Congress of the AILC/ICLA in Tbilisi, 2022, highlights the following key aspects:

- The Congress was a “hybrid” conference.
- In-person participants were welcome to attend all sessions.
- The opening ceremony was *live streamed*.
- All in-person plenary sessions were on Zoom, recorded and uploaded on the Internet for viewing *upon receiving the agreement of plenary speakers*.
- Zoom technology was an option for all Group Sessions, Special Sessions, and for Regular Sessions as well.

The main theme of the Congress – *Re-Imagining Literatures of the World: Global and Local, Mainstreams and Margins* – was broken into the following sub-themes:

- Words and Images crossing literary and critical borders;
- East and West: Literary and Cultural Paradigms;
- Global South and Global North;
- Minorities and/ in Literature;

- Translating difference: the Other in Other Words;
- Minor Literature, Small Literatures, Literatures of Small Nations;
- Colonial, Postcolonial, Decolonial and Neocolonial Experiences: Rewriting Cultural History;
- Gender and Sexuality in Contemporary Literature and Culture;
- The post-Soviet Literary Space and the World after the Cold War;
- Digital Culture: Media, Transmedia, Intermedia.

Beyond the individual sessions 49 group sessions, 3 special sessions and Presidential session were confirmed. The 2022 Tbilisi Congress made a special effort to include early-career scholars with special sessions, academic and social events intended for them, as well as some new grants and prizes.

All sessions and special sessions of the Congress covered a wide range of topics, allowing us to move the discussion of the problematic issues of contemporary world writing into a broader international context.

The distribution of Group, Individual and special sessions was in person, online, partly online, hybrid. Congress also hosted distinguished plenary speakers and invited writers.

In addition to scientific work, numerous cultural events were held that contributed to the promotion of Georgian literature and sharing of international experience.

The Grigol Kiknadze Scientific Prize was awarded to Georgian scientists.

The Congress was widely covered by Georgian media.

After the congress was ended, call for the submission of papers was announced. Now the editing process is completed, and the Congress materials will be published in four volumes.

The first and second volumes of the Congress proceedings contain materials from the following group sessions:

- Art Criticism and Creation in European Literatures;
- Urban Borderlands – Comparative Perspectives;
- The Political Aesthetics of Agricultural Protest in the 21st Century;
- South Asian Visions of Africa and African/Diasporic Literatures;
- Pandemic Imaginations;
- Chinese Influences on Modern and Contemporary European and American Literature and Literary Theories;
- Colonial, Postcolonial, Decolonial and Neocolonial Experiences: Rewriting Cultural History;
- Imagining Cultural Transfers – Poetics of Cultural Contact, Circulation and Exchange;
- Transnationalism and the Languages/Literatures of the Global South: South Asian Perspectives;
- Characters without Names: the Anonymous and the Crowds;
- Texts and Visions Across Genres and Media: Re-thinking Arab Cultural History;
- On Our Post-mediatic Bodies;
- Translation and Reparation;
- The Place of Asia in Comparative Literature: A Panel on Method;
- Translation of Differences: Lost in Translation, Found in Translation;
- Small and Minority Literatures and Literary Historiography;
- Two Centuries of Colonial and Postcolonial Georgia;
- The Sacred and the Profane: Intersections Between Religion and Literature;
- „The Knight in the Panther’s Skin“ in the Context of World Civilization;
- Expressions of Widowhood across Cultures: Social Constructions and Contestations;
- Mutual Learning among Civilizations through Comparative Literature;

- Comparative Literary Studies in Georgia: Challenges and Perspectives;
- How Can Literature Change the Geography? European Globalism and Georgian Locality in the 19th and 20th Centuries;
- Cross-cultural matches: Beyond Medievalism;
- (Re)Mapping Gender;
- Identity and Otherness: A Comparative Overview of Basque and Georgian Literatures.

The third volume contains materials from the plenary and individual sessions; The last volume will cover individual and special sessions. Once again, I would like to thank the publishing team of Georgian Comparative Literature Association (GCLA), Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature and Tbilisi University Press for their hard work.

3.1. მსოფლიო ლიტერატურის გადააზრება:

გლობალური და ლოკალური, წამყვანი და მარგინალური

2022 წლის ივლისში თბილისში ჩატარებული AILC/ICLA-ის XXIII მსოფლიო კონგრესის მიმდინარეობის პროცესის მიმოხილვა გამოკვეთს შემდეგ ძირითად ასპექტებს:

- კონგრესი ჩატარდა „ჰიბრიდულ“ ფორმატში.
- მონაწილეებს, რომლებიც ჩამოვიდნენ საქართველოში, საშუალება ჰქონდათ დასწრებოდნენ ყველა მიმდინარე სესიას.
- გახსნის ცერემონია პირდაპირ ეთერში გადაიციმოდა *live stream*-ის ტექნოლოგიის მეშვეობით..
- ყველა პლენარული სესია, პლენარული მომხსენებლების თანხმობის შემთხვევაში, იწერებოდა ზუმის მეშვეობით და იტვირთებოდა ინტერნეტ-სივრცეში.
- Zoom-ის ტექნოლოგია გამოიყენებოდა ყველა ჯგუფური და სპეციალური, აგრეთვე, რეგულარული სესიებისთვის.

კონგრესის მთავარი თემა – *მსოფლიო ლიტერატურის გადააზრება: გლობალური და ლოკალური, წამყვანი და მარ-გინალური* – ჩაშლილი იყო შემდეგ ქვეთემებად:

- სიტყვები და მხატვრული სახეები ლიტერატურისა და კრიტიკის საზღვრებს მიღმა;
- აღმოსავლეთი და დასავლეთი: ლიტერატურული და კულტურული პარადიგმები;
- გლობალიზებული სამხრეთი და გლობალური ჩრდილოეთი;
- უმცირესობების ლიტერატურა/ უმცირესობები ლიტერატურაში;
- თარგმანის განსხვავებანი: *სხვა სხვისი სიტყვებით*;
- მცირე ლიტერატურა, პატარა ლიტერატურები, მცირე ერების ლიტერატურები;
- კოლონიური, პოსტკოლონიური, დეკოლონიური და ნეოკოლონიური გამოცდილებები: კულტურის ისტორიის გადაწერა;
- გენდერი და სექსუალობა/სქესი თანამედროვე ლიტერატურასა და კულტურაში;
- პოსტსაბჭოთა ლიტერატურული სივრცე და მსოფლიო ცივი ომის შემდეგ;
- ციფრული კულტურა: მედია, ტრანსმედია, ინტერმედია.

გარდა ინდივიდუალური სესიებისა, დადასტურდა 49 ჯგუფური, 3 სპეციალური და 2 საპრეზიდენტო სესია. 2022 წლის თბილისის კონგრესმა განსაკუთრებული ყურადღება დაუთმო ახალგაზრდა მეცნიერებს – გარდა იმისა, რომ მათი სესიები კონგრესის ცალკე მიმართულებად გამოიყო, მათთვის საგანგებოდ მოეწყო ღონისძიებები, გამოცხადდა გრანტები და პრემიები.

კონგრესის ყველა ჯგუფური, ინდივიდუალური თუ სპეციალური სესია მოიცავდა თემების ფართო სპექტრს, რამაც საშუალება მოგვცა, რომ თანამედროვე მსოფლიო მწერლობის

პრობლემური საკითხების ფართო საერთაშორისო კონტექსტში განგვიხილა.

ჯგუფური, ინდივიდუალური და სპეციალური სესიები ჩატარდა როგორც ფიზიკური დასწრების, ისე – ონლაინ, ნაწილობრივ ონლაინ და ჰიბრიდულ ფორმატებში. კონგრესმა ასევე უმასპინძლა პატივცემულ პლენარულ გამომსვლელებსა და მოწვეულ მწერლებს.

სამეცნიერო მუშაობის პარალელურად, ჩატარდა არაერთი კულტურული ღონისძიება, რომლებმაც ხელი შეუწყო ქართული ლიტერატურის პოპულარიზაციასა და საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარებას.

ქართველ მეცნიერებს გადაეცათ გრიგოლ კიკნაძის სახელობის სამეცნიერო პრემია.

კონგრესის მუშაობა ფართოდ გააშუქა ქართულმა მედიამ.

კონგრესის დასრულების შემდეგ გამოცხადდა მოხსენებების მიღების ვადები. ამჟამად რედაქტირების პროცესი დასრულებულია და კონგრესის მასალები ოთხ ტომად გამოიცემა.

პირველსა და მეორე ტომებში იბეჭდება ჯგუფური სესიების მასალები, მესამე ტომში წარმოდგენილი იქნება პლენარული და ინდივიდუალური სესიების მასალები; ბოლო, მეოთხე ტომში კი დაიბეჭდება ინდივიდუალური და სპეციალური სესიების მასალები.

კიდევ ერთხელ, დიდ მადლობას მოვასხენებთ შედარებითი ლიტერატურის ქართული ასოციაციისა (GCLA) და შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის საგამომცემლო გუნდს, აგრეთვე – თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობას მასალების რედაქტირებისა და გამოცემის საქმეში გაწეული წვლილისთვის.

3. Réimaginer les littératures du monde: Global et local, courants principaux et marginaux

Un bref aperçu du déroulement du XXIIIe congrès mondial de l'AILC/ICLA à Tbilissi, en 2022, met en lumière les aspects clés suivants:

- Le congrès était une conférence «hybride».
- Les participants en personne étaient invités à assister à toutes les sessions.
- La cérémonie d'ouverture a été diffusée en direct.
- Toutes les sessions plénières en personne étaient en zoom, enregistrées et téléchargées sur internet pour être visionnées après avoir reçu l'accord des orateurs pléniers.
- La technologie Zoom était une option pour toutes les sessions de groupe, les sessions spéciales et les sessions régulières.

Le thème principal du congrès – Réimaginer les littératures du monde: Global et local, courants principaux et marginaux – a été divisé en sous-thèmes:

- Mots et images: franchir les frontières littéraires et critiques;
- Est et Ouest: Paradigmes littéraires et culturels;
- Le Sud global et le Nord global;
- Littérature minoritaire/Minorités dans la littérature;
- Traduire la différence: *l'autre dans d'autres mots*;
- Littérature mineure, petites littératures, littératures des petites nations;
- Expériences coloniales, postcoloniales, décoloniales et néocoloniales: Réécrire l'histoire culturelle;
- Le genre et la sexualité dans la littérature et la culture contemporaines;
- L'espace littéraire post-soviétique et le monde après la guerre froide;
- Culture numérique: Media, Transmedia, Intermedia.

Outre les sessions individuelles, 49 sessions de groupe, 3 sessions spéciales et la session présidentielle ont été confirmées. Le Congrès de Tbilissi 2022 a fait un effort particulier pour inclure les chercheurs en début de carrière avec des sessions spéciales, des événements académiques et sociaux qui leur sont destinés, ainsi que de nouvelles bourses et de nouveaux prix.

Toutes les sessions et les sessions spéciales du Congrès ont couvert un large éventail de sujets, ce qui nous a permis de déplacer la discussion sur les questions problématiques de l'écriture mondiale contemporaine dans un contexte international plus large.

Les sessions collectives, individuelles et spéciales se sont déroulées en personne, en ligne, en partie en ligne et de manière hybride. Le congrès a également accueilli d'éminents orateurs plénières et des écrivains invités.

Outre les travaux scientifiques, de nombreux événements culturels ont été organisés, contribuant à la promotion de la littérature géorgienne et au partage de l'expérience internationale.

Le prix scientifique Grigol Kiknadze a été décerné à des scientifiques géorgiens.

Le congrès a été largement couvert par les médias géorgiens.

Après la clôture du congrès, un appel à la soumission d'articles a été lancé. Le processus d'édition est maintenant terminé et les documents du congrès seront publiés en quatre volumes.

Les premier et deuxième volumes des actes du congrès contiennent des documents issus des sessions de groupe suivantes:

- Critique d'art et création dans les littératures européennes;
- Frontières urbaines – Perspectives comparatives;
- L'esthétique politique de la protestation agricole au 21e siècle;
- Visions sud-asiatiques de l'Afrique et littératures africaines/diasporiques;
- Imaginations pandémiques;
- Influences chinoises sur la littérature et les théories littéraires européennes et américaines modernes et contemporaines;

- Expériences coloniales, postcoloniales, décoloniales et néo-coloniales: Réécriture de l'histoire culturelle;
- Imaginer les transferts culturels – Poétique du contact, de la circulation et de l'échange culturels;
- Transnationalisme et langues/littératures du Sud global: perspectives sud-asiatiques;
- Personnages sans nom: les anonymes et les foules;
- Textes et visions à travers les genres et les médias: Repenser l'histoire culturelle arabe;
- Sur nos corps post-médiatiques;
- Traduction et réparation;
- La place de l'Asie dans la littérature comparée: Un panel sur la méthode;
- La traduction des différences : Lost in Translation, Found in Translation;
- Petites littératures et minorités et historiographie littéraire;
- Deux siècles de Géorgie coloniale et postcoloniale;
- The Sacred and the Profane: Intersections Between Religion and Literature (Le sacré et le profane: intersections entre la religion et la littérature);
- «Le chevalier dans la peau de la panthère» dans le contexte de la civilisation mondiale;
- Les expressions du veuvage à travers les cultures: Constructions sociales et contestations;
- Apprentissage mutuel entre les civilisations par le biais de la littérature comparée;
- Études littéraires comparatives en Géorgie: Défis et perspectives;
- Comment la littérature peut-elle changer la géographie ? Globalisme européen et localité géorgienne aux 19e et 20e siècles;
- Correspondances interculturelles: Au-delà du médiévalisme;
- (Re)cartographie du genre;
- Identité et altérité: Un aperçu comparatif des littératures basque et géorgienne.

Le troisième volume contient des documents issus des sessions plénières et individuelles; le dernier volume couvrira les sessions individuelles et spéciales. Une fois de plus, je voudrais remercier l'équipe de publication de l'Association géorgienne de littérature comparée (GCLA), l'Institut Shota Rustaveli de littérature géorgienne et les Presses universitaires de Tbilissi pour leur travail acharné.

4. Acknowledgments

I am extremely pleased to thank all those people and organizations whose participation made it possible to successfully hold the ICLA Congress in Tbilisi.

I would like to thank the former executive council of the AILC/ICLA and to then president of the organization – Professor Sandra L. Bermann. for then vice-president and afterwards newly elected president – Professor Lucia Boldrini, other distinguished vice-presidents and program committee members for a huge support of Georgian Comparative Literature Association. It was a great honor for us to host the Congress! I would like to express my deep gratitude to Professor George Sharvashidze, then Rector of Ivane Javakhsishvili Tbilisi State University as well as the whole management team of TSU, including the Head of the Administration, Department of Information Technology, Event Management and PR Department, for their high involvement and hospitality. Acknowledgments should be given to the Ministry of Education and Science of Georgia, Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia, National Parliamentary Library of Georgia, Tbilisi City Municipality, Tbilisi City Hall, Caucasian International University, Ilia Chavchavadze Saguramo Museum, and Museums Association for an active financial and personal participation in the event.

I would like to thank key-note speakers – Marko Juvan, Toshiko Ellis, Jennifer Wallace – for their excellent talks, also – invited guest writers – Jean-Luc Coatalem and Iman Humaydan for

inspiring lectures, writer and scholar – Fatiha Taib for a remarkable online-lecture, and Georgian authors – Guram Odisharia and David Magradze for presenting contemporary Georgian prose and poetry on a large scale.

I would also like to include a word of mourning for Professor Chandra Mohan, who was a General Secretary of Comparative Literature Association of India and Chair of ICLA Standing Committee for Research in South Asian Literature and Culture and who passed away in March 2024. He will never be forgotten in the community of Comparative Literature and by Georgian scholars who had a pleasure of meeting him in person at the AILC/ICLA XXIII Congress in Tbilisi.

We devoted three years to the organization of the Congress, and its success depended greatly on the hard work and dedication of my dear colleagues:

Members of local organizing and advisory committees – Maka Elbakidze, Associated Professor of Tbilisi State University, Vice-director of Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature; Gaga Lomidze, Associated Professor of Tbilisi State University, Former President of Georgian Comparative Literature Association and Head of the Department of General and Comparative Literary Studies at Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature; Dr. Miranda Tkheshelashvili, Scientific secretary of Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature; Chief coordinator, young scholar, Dr. Tatia Oboladze; Senior coordinator – PhD student Lili Metreveli; Coordinators – Dr. Irine Modebadze and Dr. Giuli Kalatozishvili;

Special thanks to: Member of Georgian Comparative Literature Association, Professor of Ivane Javakshishvili Tbilisi State University – Daredjan Gardavadze; Member of Georgian Comparative Literature Association, Professor of Ilia State University – Atinat Mamatsashvili; Former ambassador of Georgia to France, translator and publicist – Gocha Javakhishvili; Multimedia Center of Caucasus International University, under the leadership of Professor Nino Chalaganidze: Technical team of Georgian Comparative Literature Association: Tinatin Duglade, Mariam Jigauri and Zviad

Tkheshekashvili, also – to volunteers, more than 40 students who were involved in the working process of the Congress and were very helpful to our dear guests.

In the end, I would like to thank the editorial team of the proceedings of the Congress for their professionalism and patience, both the leading specialists of the field and the students of the master's level – Mariam Chkeidze and Mariam Pkhaladeze.

Thank you all for your support, assistance and devotion!

4.1. მადლიერების ნიშნად

მსურს, გულითადი მადლობა გადავუხადო ყველა იმ ადამიანსა და ორგანიზაციას, რომელთა ჩართულობითაც შესაძლებელი გახდა AILC/ICLA XXIII მსოფლიო კონგრესის თბილისში წარმატებით ჩატარება.

მადლობას მოვახსენებ AILC/ICLA-ს აღმასრულებელი საბჭოს წევრებსა და პრეზიდენტს – პროფესორ სანდრა ლ. ბერმანს, ასევე, მაშინდელ ვიცე-პრეზიდენტს და ამჟამინდელ პრეზიდენტს – პროფესორ ლუჩია ბოლდრინის, პატივცემულ ვიცე-პრეზიდენტებსა და პროგრამული კომიტეტის წევრებს შედარებითი ლიტერატურის ქართული ასოციაციის მხარდაჭერისთვის. ჩვენთვის დიდი პატივი იყო კონგრესის მასპინძლობა!

დიდი მადლობა მინდა გადავუხადო პროფესორ გიორგი შარვაშიძეს, ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაშინდელ რექტორს, ისევე როგორც უნივერსიტეტის მთელ მმართველ გუნდს – ადმინისტრაციის ხელმძღვანელს, საინფორმაციო ტექნოლოგიების დეპარტამენტს, ღონისძიებების ორგანიზატორთა ჯგუფს და პიარის სამსახურს, მათი აქტიური ჩართულობისა და მასპინძლობისთვის. მადლობა უნდა ეთქვას საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს, შოთა რუსთაველის ეროვნულ სამეცნიერო ფონდს, საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკას, ქალაქ თბილისის მერიას, ქალაქ თბილისის

საკრებულოს, კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტს, ილია ჭავჭავაძის მუზეუმს საგურამოში, მუზეუმების ასოციაციას ქმედითი ფინანსური და პერსონალური ჩართულობისთვის.

მადლობა მინდა გადავუხადო პლენარულ მომხსენებლებს – მარკო იუვანს, ტომიკო ელისს, ჯენიფერ უოლესს – ბრწყინვალე მოხსენებებისათვის, აგრეთვე, მოწვეულ მწერლებს – ჟან-ლუკ კოატალემს და იმან ჰუმაიდანს უადრესად შთამბეჭდავი ლექციებისთვის, მწერალსა და მეცნიერს – ფათიჰა თაიბს საიტერესო ონლაინ-ლექციისათვის, და ქართველ ავტორებს – გურამ ოდიშარიასა და დავით მაღრაძეს, თანამედროვე ქართული პროზისა და პოეზიის წარდგენისათვის.

მინდა მწუხარება გამოვთქვა პროფესორ ჩანდრა მოჰანის გარდაცვალების გამო, რომელიც გახლდათ შედარებითი ლიტერატურის ინდური ასოციაციის გენერალური მდივანი და შედარებითი ლიტერატურის საერთაშორისო ასოციაციის აზიური ლიტერატურისა და კულტურის კომიტეტის თავმჯდომარე. პროფესორი მოჰანი 2024 წლის მარტში გარდაიცვალა. ის სამუდამოდ დარჩება კომპარატივისტული ლიტერატურის საზოგადოებისა და ქართველი კოლეგების ხსოვნაში, რომელთაც ჰქონდათ მისი გაცნობის პატივი თბილისში.

კონგრესის ორგანიზებას სამი წელი მოვანდომეთ, პროექტის წარმატებით განხორციელება კი დიდად იყო დამოკიდებული ჩემი ძვირფასი კოლეგების შრომასა და თავდადებაზე. მადლობა მათ: ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებულ პროფესორს, შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილეს – მაკა ელბაქიძეს; ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებულ პროფესორს, შედარებითი ლიტერატურის ქართული ასოციაციის ყოფილ პრეზიდენტს, შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის ლიტერატურის თეორიისა და კომპარატივისტიკის დეპარტამენტის ხელმძღვანელს – გაგა ლომიძეს; შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის სწავლულ მდივანს, ფილოლოგიის დოქ-

ტორს – მირანდა ტყეშელაშვილს; მთავარ კოორდინატორს, ახალგაზრდა მეცნიერს, შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის მეცნიერ-თანამშრომელს, ფილოლოგიის დოქტორს – თათია ობოლაძეს; უფროს კოორდინატორს, სადოქტორო საფეხურის სტუდენტს, შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის მეცნიერ-თანამშრომელს – ლილი მეტრეველს; კოორდინატორებს – შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის უფროს მეცნიერ-თანამშრომელს, ფილოლოგიის დოქტორს – ირინე მოდებაძეს, ფილოლოგიის დოქტორს – გიული კალატოზიშვილს;

დახმარებისათვის დიდ მადლობას მოვახსენებთ: კომპარატივისტული ლიტერატურის ქართული ასოციაციის წევრს, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორს – დარეჯან გარდავაძეს; კომპარატივისტული ლიტერატურის ქართული ასოციაციის წევრს, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორს – ათინათ მამაცაშვილს; საქართველოს ყოფილ ელჩს საფრანგეთში, მთარგმნელს და პუბლიცისტს – გოჩა ჯავახიშვილს; კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის მულტი-მედია ცენტრს, პროფესორ ნინო ჭალაგანიძის ხელმძღვანელობით; კომპარატივისტული ლიტერატურის ქართული ასოციაციის ტექნიკურ გუნდს – თინათინ დუგლაძეს, მარიამ ჯიღაურს და ზვიად ტყეშელაშვილს, აგრეთვე – მოხალისეებს, 40-ზე მეტ სტუდენტს, რომლებიც მუხლჩაუხრელად შრომობდნენ კონგრესის დღეებში და დიდ დახმარებას უწევდნენ კონგრესის სტუმრებს.

დასასრულს, დიდ მადლობას ვუხდით კონგრესის მასალების გამოსაცემად მომზადების მიზნით შექმნილ სარედაქციო ჯგუფს, როგორც დარგის წამყვან სპეციალისტებს, ისე სამაგისტრო საფეხურის სტუდენტებს - მარიამ ჩხეიძისა და მარიამ ფხალაძეს, პროფესიონალიზმისა და მოთმინებისთვის.

ყველას დიდი მადლობა, მხარდაჭერისთვის, დახმარებისთვის, თავდადებისთვის!

4.2 Remerciements

Je suis extrêmement heureux de remercier toutes les personnes et organisations dont la participation a permis d'organiser avec succès le Congrès de l'AILC à Tbilissi.

J'aimerais remercier l'ancien Conseil exécutif de l'AILC/ICLA et l'ancienne –, l'ancienne Vice-présidente et la Présidente nouvellement élue – le Professeur Lucia Boldrini –, d'autres vice-présidents distingués et les membres du comité de programme pour leur énorme soutien à l'Association géorgienne de littérature comparée. Ce fut un grand honneur pour nous d'accueillir le congrès ! Je tiens à exprimer ma profonde gratitude au Professeur George Sharvashidze, alors recteur de l'université d'État Ivane Javakhishvili de Tbilissi, ainsi qu'à l'ensemble de l'équipe de direction de l'université, y compris le chef de l'administration, le département informatique, le département de gestion des événements et le département des relations publiques, pour leur grande implication et leur hospitalité. Des remerciements doivent être adressés au ministère de l'éducation et des sciences de Géorgie, à la Fondation nationale des sciences Shota Rustaveli de Géorgie, à la Bibliothèque parlementaire nationale de Géorgie, à la municipalité de Tbilissi, à la mairie de Tbilissi, à l'Université internationale du Caucase, au musée Ili Chavchavadze Saguramo et à l'Association des musées pour leur participation active, financière et personnelle, à l'événement.

Je voudrais remercier les principaux orateurs – Marko Juvan, Toshiko Ellis, Jennifer Wallace – pour leurs excellents exposés, ainsi que les écrivains invités – Jean-Luc Coatalem et Iman Humaydan – pour leurs conférences inspirantes, l'écrivain et universitaire Fatiha Taib pour sa remarquable conférence en ligne, et les auteurs géorgiens – Guram Odisharia et David Magradze – pour avoir présenté la prose et la poésie géorgiennes contemporaines sur une grande échelle.

J'aimerais également adresser un mot de deuil au Professeur Chandra Mohan, qui était Secrétaire général de l'Association indienne de littérature comparée et Président du comité permanent de

l'ICLA pour la recherche sur la littérature et la culture d'Asie du Sud, et qui est décédé en mars 2024. Il ne sera jamais oublié dans la communauté de la littérature comparée et par les universitaires géorgiens qui ont eu le plaisir de le rencontrer en personne lors du XXIIIe Congrès de l'AILC/ICLA à Tbilissi.

Membres des comités locaux d'organisation et de consultation – Maka Elbakidze, Professeur associé à l'Université d'État de Tbilissi, Vice-directeur de l'Institut de littérature géorgienne Shota Rustaveli; Gaga Lomidze, Professeur associé à l'université d'État de Tbilissi, ancien Président de l'Association géorgienne de littérature comparée et Directeur du département d'études littéraires générales et comparatives à l'Institut de littérature géorgienne Shota Rustaveli; Dr. Miranda Tkheselashvili, secrétaire scientifique de l'Institut de littérature géorgienne Shota Rustaveli; coordinatrice en chef, jeune chercheuse, Dr. Tatia Oboladze; coordinatrice principale – doctorante Lili Metreveli; coordinateurs – Dr. Irine Modebadze et Dr. Giuli Kalatozishvili;

Remerciements particuliers: Membre de l'Association géorgienne de littérature comparée, Professeur à l'université d'État Ivane Javakshishvili de Tbilissi – Daredjan Gardavadze; membre de l'Association géorgienne de littérature comparée, professeur à l'université d'État d'Ilia – Atinat Mamatsashvili; ancien Ambassadeur de Géorgie en France, traducteur et publiciste – Gocha Javakhishvili; Centre multimédia de l'université internationale du Caucase, sous la direction du professeur Nino Chalaganidze: L'équipe technique de l'Association géorgienne de littérature comparée: Tinatin Duglade, Mariam Jigauri et Zviad Tkhesekashvili, ainsi que les bénévoles, plus de 40 étudiants qui ont participé au processus de travail du congrès et ont été d'une grande aide pour nos chers invités.

Enfin, je voudrais remercier l'équipe éditoriale des actes du congrès pour son professionnalisme et sa patience.

Merci à tous pour votre soutien, votre assistance et votre dévouement !